

การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น
จังหวัดเชียงใหม่

Development of Educational Technology for Local Historical Tourism in
Chiang Mai

แสงจันทร์ เกษากิจ

Saengjan Kasakit

ภาควิชาเทคนิคการศึกษา คณะครุศาสตร์

Department of Technical Education, Faculty of Education

E-mail: Saengjan_kas@cmru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาสำหรับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและสนับสนุนด้วยการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ข้อมูลปฐมภูมิล้วนรวบรวมจากกลุ่มท่องเที่ยวชุมชน จำนวน 6 ชุมชน ที่สมัครใจในการร่วมเวทีเสวนาปฏิบัติการ อาศัยกระบวนการ SWOT และการ Focus group เพื่อให้ทราบศักยภาพของการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนและนำไปสู่แนวทาง การแก้ไขปัญหาของการดำเนินงาน

ผลการวิจัยพบว่า การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดเชียงใหม่ มีศักยภาพที่ค่อนข้างสูงในด้านการบริหารจัดการองค์การและการให้บริการ เนื่องจากมีเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ และความได้เปรียบทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนปัญหาสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวดังกล่าวคือ ความไม่มีศักยภาพด้านการจัดการการเงินของกลุ่มท่องเที่ยว พิจารณาได้จากผลกำไรสุทธิที่ขาดทุนถึง 462,140 บาท เนื่องจากต้นทุนการประชาสัมพันธ์โครงการด้านสื่อสารสนเทศที่ค่อนข้างสูง ดังนั้นแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ จึงได้ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อสารสนเทศเพื่อศึกษาร่วมกับชุมชนในการผลิตสื่อการศึกษาในรูปแบบวีดิทัศน์ได้ถึง 6 ชุมชน จนเกิดนวัตกรรมสื่อเทคโนโลยีที่เป็นรูปธรรม ใช้แก้ไขปัญหาและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ได้ด้วยชุมชนเอง สามารถลดต้นทุนการประชาสัมพันธ์และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานมากขึ้น และหากมีการบูรณาการ

ในโครงการนี้ร่วมกับองค์กรชุมชนทั้งภาครัฐและเอกชนในระยะต่อไป จะทำให้การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ประสบความสำเร็จได้ในระยะยาว

คำสำคัญ: เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เชียงใหม่

Abstract

This research aims to study guidelines to develop the technology of historical educational tourism in local Chiang Mai communities. It is the qualitative research and supported by quantitative analysis. Primary data was gathered from 6 groups of tourism communities who are willing to join in this project. SWOT analysis and focus group were used to study the potentiality of doing business in tourism leads to solve operational problems.

The finding showed that Chiang Mai has the high potentiality in organizational management and good service for historical tourism due to its own identity and advantage of its history. The important problem to develop tourism is that communities cannot manage finance efficiently. Their business were lost 462,140 baht/year because of the high cost of public relations.

Ways to develop the educational technology for historical tourism is to work with communities to produce educational videos. As a result, all of these 6 groups of tourism communities could produce their educational videos which can solve and develop their historical tourism. The more achievement will occur if there is the integration and collaboration between private and government sectors to work together concerning this project.

Keywords: Technology for education, Historical tourism, Chiang Mai

บทนำ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้รวบรวมแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรม พร้อมทั้งข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับของโบราณสถานแต่ละแห่งไว้ด้วยกันเพื่อส่งเสริมให้มีการเดินทางท่องเที่ยวไปตามแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์อย่างมีความรู้ความเข้าใจ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการที่นักท่องเที่ยวได้ทราบถึงความเป็นมาและพัฒนาการของวิถีชีวิตผู้คนในอดีตและซึมซับเอาคุณค่าความงามจากมรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่บรรพชนในอดีตกาลได้ฝากไว้เป็นมรดกของแผ่นดินจากการเดินทางท่องเที่ยวจะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจถึงความงามและควรรู้ซึ่งถึงคุณค่าอันจะทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจและหวงแหนซึ่งเป็น

หนทางหนึ่งที่จะช่วยรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรมอันมีค่าได้ให้คงอยู่คู่แผ่นดินเป็นมรดกตกทอดถึงรุ่นลูกหลานต่อไป

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical tourism) เป็นการเดินทางท่องเที่ยว ไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้ มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่า ของสภาพแวดล้อมโดยที่ประชาคมในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดเชียงใหม่มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ทั้งจากกระแสความต้องการของนักท่องเที่ยว หรือการถูกจัดให้เป็นการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ รวมทั้งนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐที่มุ่งรักษาและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โดยจะมีการสนับสนุนการกำหนดจุดขายที่ชัดเจนและเชื่อมโยงให้เกิดการเกี่ยวพันกันภายใต้แนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน อีกทั้งการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ยังเป็นการท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคม รวมถึงสถานที่ที่มีความผูกพันทางจิตใจของชนรุ่นหลัง เพื่อชื่นชมและเรียนรู้ต่อประวัติศาสตร์และโบราณสถานในแหล่งท่องเที่ยวนั้น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวนี้ ทั้งนี้รูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เช่น การจัดรายการเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยประวัติศาสตร์ อุทยานประวัติศาสตร์ ชมซากอารยธรรมโบราณสถานต่าง ๆ อนุสาวรีย์หรืออนุสรณ์สถาน สิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เป็นต้น การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จำเป็นต้องมีการจัดการอย่างเป็นระบบอย่างมีคุณภาพ หากขาดการจัดการที่ดีจะมีผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวนั้นได้เช่นกัน

เนื่องด้วยการให้บริการทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ซึ่งมีปรัชญาและวิสัยทัศน์ในการให้บริการแก่ท้องถิ่นในด้านการวิชาการ (วิสัยทัศน์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2561) จึงเกิดความร่วมมือกับองค์กรของท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียง (แม่ฮ่องสอน) ซึ่งที่ผ่านมา สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้ทำความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงาน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั้งที่เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเทศบาลตำบล ในการร่วมมือกันกับนักวิจัยและนักวิจัยท้องถิ่น ทำการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น ก่อให้เกิดแนวทางความร่วมมือทางวิชาการอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งคณะทำงานวิจัยครั้งนี้ได้ทำความร่วมมือกับ อปท. ในจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ พ.ศ. 2551-2554 มากถึง 120 ตำบล (วีระศักดิ์ สมยานะ, 2554) ทำให้นักวิจัยเห็นว่าควรเป็นอย่างยิ่งที่ควรจะดำเนินการวิจัยภายใต้ชุดโครงการเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

เชียงใหม่กับท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่” ในโครงการที่มีชื่อว่า “การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่” ซึ่งเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง การนำเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การศึกษาก่อนการเรียนมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ

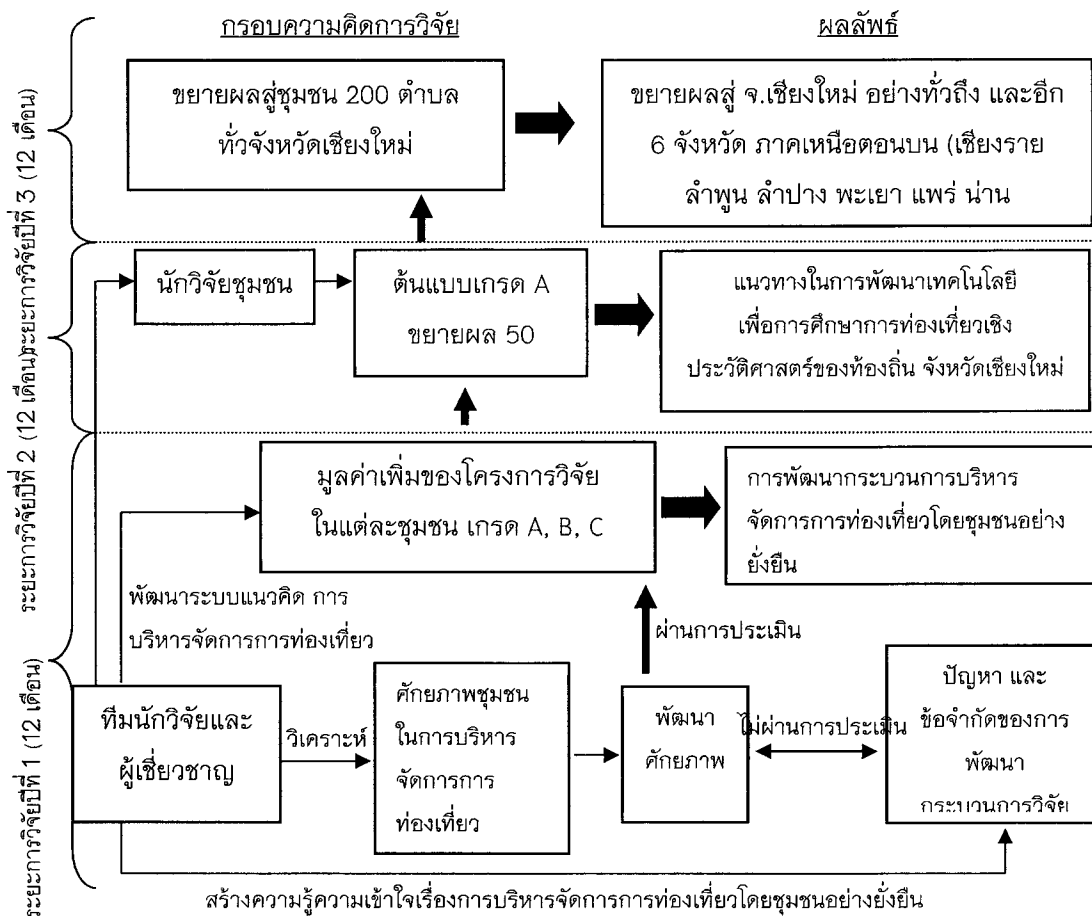
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่

กรอบความคิดในการวิจัย

กรอบความคิดของโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่” (ดังภาพที่ 1) ดังนี้

กรอบความคิดของโครงการวิจัยสามารถอธิบายได้ดังนี้

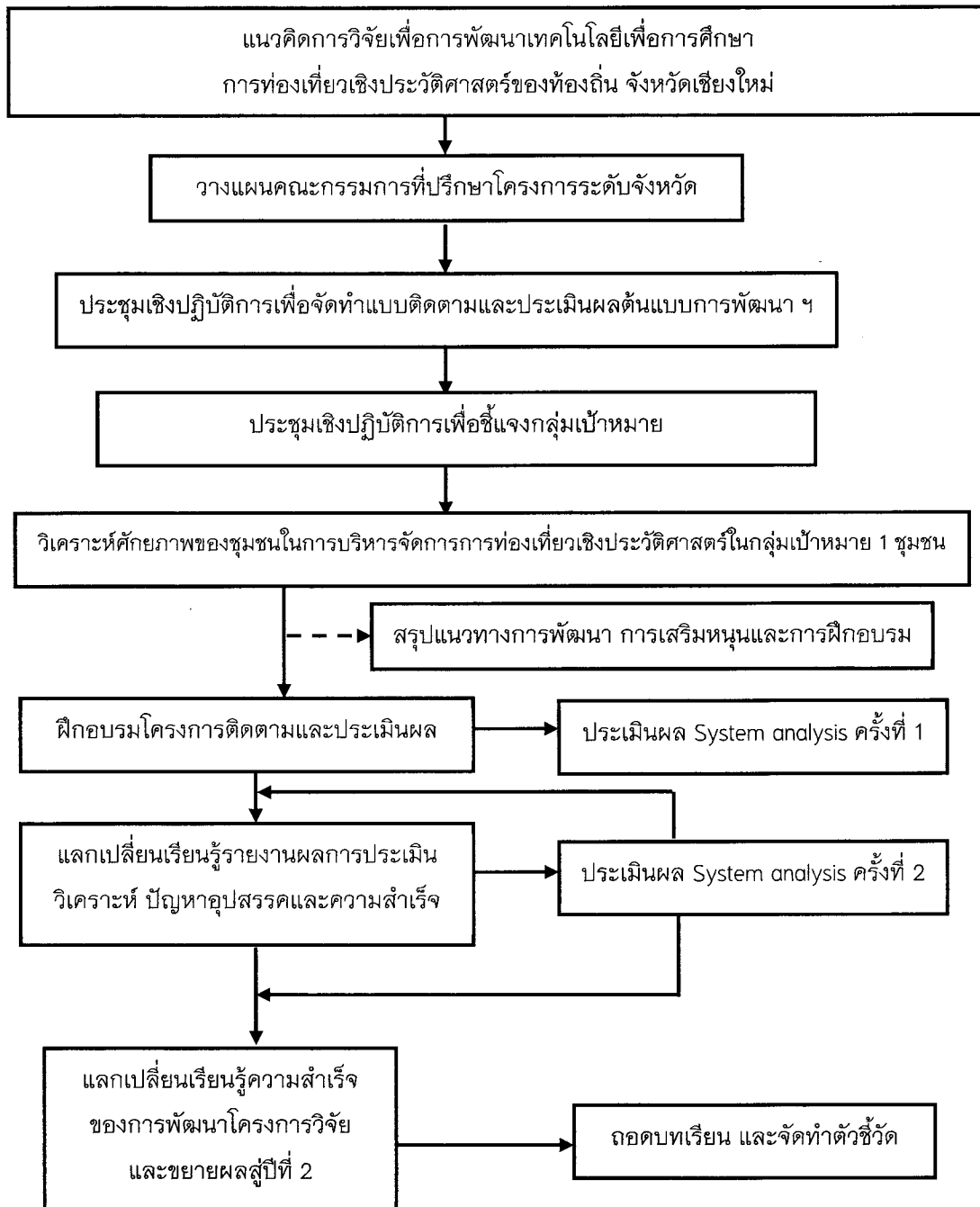

ภาพที่ 1 กรอบความคิดการวิจัย เรื่อง การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่

จากภาพที่ 1 กรอบความคิดการวิจัย เรื่อง การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาการ
ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ สามารถอธิบายได้ดังนี้

(1) นักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญมีกระบวนการดำเนินงานวิจัย โดยเริ่มจากการวิเคราะห์
ศักยภาพชุมชนท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 6 ชุมชน เกี่ยวกับการบริหารจัดการการ
ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของตนเอง ทำให้ทราบศักยภาพของแต่ละชุมชนที่จะนำมาซึ่งการ
พัฒนาที่แตกต่างกันไปตามศักยภาพและบริบทของแต่ละพื้นที่

(2) จากผลการวิจัยนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนร่วมกับการพัฒนาระบบ
แนวคิด ซึ่งมีเป้าหมายคือการให้ชุมชนท่องเที่ยวทราบถึงศักยภาพของตนเองและประเด็นที่ไม่มี
ศักยภาพของกลุ่มตนเองด้วย อันจะเป็นข้อมูลสำคัญต่อการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ
การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

ภาพที่ 2 ขั้นตอนและแผนการดำเนินงาน

จากภาพที่ 2 ขั้นตอนและแผนการดำเนินงาน สามารถอธิบายได้ดังนี้

(1) การวิจัยเพื่อการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ได้เน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่เห็นผลสัมฤทธิ์อย่างชัดเจนและเกิดประโยชน์ต่อชุมชนท่องเที่ยวอย่างแท้จริง โดยเริ่มจากการวางแผนคณะกรรมการที่ปรึกษาโครงการระดับจังหวัดที่มาจากตัวแทนของหน่วยงานภาคีต่าง ๆ

(2) ร่วมกันประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแบบติดตามและประเมินผลต้นแบบการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อให้ได้มาซึ่งแผนการดำเนินงานที่มีระบบและมีประสิทธิภาพ

(3) ทำการชี้แจงกระบวนการดำเนินงานของโครงการฯ ให้กับกลุ่มเป้าหมาย นั่นคือชุมชนท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 6 แห่ง ได้ทราบและเข้าใจที่ตรงกัน

(4) การลงพื้นที่เพื่อทำการวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสำหรับนักวิจัยอันจะเป็นแนวทางในการวิจัยเพื่อการพัฒนา โดยเฉพาะการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

(5) จากนั้นนักวิจัยได้ทำการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำต้นทุนและผลตอบแทนของการทำธุรกิจท่องเที่ยวให้กับชุมชนท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ สร้างความรู้และความเข้าใจในต้นทุนและผลตอบแทนที่แท้จริงของการทำงานที่ผ่านมา

(6) นำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้รายงานผลการประเมินวิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค และความสำเร็จของการดำเนินงานวิจัยที่ผ่านมา

(7) นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานภาคี และชุมชนท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ได้ระดมความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่อรูปแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ให้ประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริง และแนวทางการต่อยอดต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดชุมชนด้านการท่องเที่ยวที่มีความต้องการเข้าร่วมโครงการใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified sampling) จากอำเภอต่าง ๆ ที่สนใจจะเข้าร่วมโครงการทั้งหมดในจังหวัดเชียงใหม่ อาศัยแบบฟอร์มแสดงความประสงค์เข้าร่วมโครงการ

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มแบบเจาะจงตามวัตถุประสงค์ (purposive sampling) และคัดกรองผู้เข้าร่วมโครงการโดยใช้แบบฟอร์มเพื่อประเมินคัดกรองผู้เข้าร่วมโครงการ มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 6 ชุมชน ได้แก่

1.1) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านปาดาล ตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

- 1.2) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนตำบลก๊ิดช้าง อำเภอมะเณง จังหวัดเชียงใหม่
- 1.3) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านปางห้วยลาน ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
- 1.4) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนเวียงท่ากาน ตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
- 1.5) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านถ้ำ ตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
- 1.6) กลุ่มท่องเที่ยวชุมชนบ้านต้นแต่น้อย ตำบลท่าวังพร้าว อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

2) การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสำรวจ สอบถาม และสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมด

2.2) ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร งานวิจัย ผลการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน และผลการประเมินการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

3) ชนิดเครื่องมือประกอบไปด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

- 3.1) แบบฟอร์มแสดงความประสงค์เข้าร่วมโครงการ
- 3.2) แบบฟอร์มเพื่อประเมินคัดกรองผู้เข้าร่วมโครงการ
- 3.3) แบบฟอร์มรวบรวมข้อมูลปัจจัยนำเข้า
- 3.4) แบบฟอร์มวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของการกระบวนการ
- 3.5) แบบฟอร์มการประเมิน Focus Group ของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชน
- 3.6) แบบฟอร์มวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน
- 3.7) แบบประเมินศักยภาพการบริหารจัดการของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

4) การวิเคราะห์และประเมินผล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ กล่าวคือการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจะวิเคราะห์ความรู้ ความเข้าใจในการคิดวิเคราะห์ต้นทุน และผลตอบแทนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น (ตลอดจนการจัดทำแผนธุรกิจในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจะวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่

สรุปผลและอภิปรายผล

การวิจัยพบว่า การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดเชียงใหม่ มีศักยภาพที่ค่อนข้างสูงในด้านการบริหารจัดการองค์การและการให้บริการ เนื่องจากมีเอกลักษณ์ อัตลักษณ์และความได้เปรียบทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ สอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2552) ที่ได้ส่งเสริมให้ชุมชนได้ดำเนินการมีส่วนร่วมร่วมกับภาครัฐมากขึ้น การวิจัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์ถึงศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งได้ผลการวิจัยว่า ชุมชนมีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี เช่นเดียวกับงานวิจัยการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของ ธรรมบุญ เนียมหอมและภานุวัฒน์ รักติวงศ์ (2542) และส่วนใหญ่ชุมชนจะเน้นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเป็นหลัก เช่นเดียวกับงานของ นาถวิมล วาดสันนิก (2545) และงานของ อีราวัฒน์ ชมระกา (2550) สำหรับการวิจัยครั้งนี้พบว่า ปัญหาที่สำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ คือ ความไม่มีศักยภาพด้านการจัดการการเงินของกลุ่มท่องเที่ยว พิจารณาได้จากผลกำไรสุทธิที่ขาดทุนถึง 462,140 บาท เนื่องจากต้นทุนการประชาสัมพันธ์โครงการด้านสื่อสารสนเทศที่ค่อนข้างสูง ดังการศึกษาของ วีระศักดิ์ สมยานะ (2554) ดังนั้นแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ จึงมีลักษณะที่คล้ายกับข้อเสนอแนะของ ปวีณา ทองบุญยัง (2555) ที่ได้เสนอไว้ การวิจัยครั้งนี้จึงได้ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อสารสนเทศเพื่อการศึกษา ร่วมกับชุมชนในการผลิตสื่อการศึกษาในรูปแบบวีดิทัศน์ได้ถึง 6 ชุมชน จนเกิดนวัตกรรมสื่อเทคโนโลยีที่เป็นรูปธรรม ใช้แก้ไขปัญหาและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ได้ด้วยชุมชนเอง สามารถลดต้นทุนการประชาสัมพันธ์และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานมากขึ้น และหากมีการบูรณาการในโครงการนี้ร่วมกับองค์กรชุมชนทั้งภาครัฐและเอกชนในระยะต่อไป จะทำให้การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ประสบความสำเร็จได้ในระยะยาว ซึ่งการศึกษาระยะต่อไปจะเน้นการบูรณาการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนและองค์กรชุมชนให้มากขึ้น ให้เกิดผลลัพธ์ของการวิจัยที่เป็นมาตรการเพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดเชียงใหม่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2552). *แผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ*.

กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

ธรรมบุญ เนียมหอม และภานุวัฒน์ รักดีวงศ์. (2542). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทาง*

ประวัติศาสตร์เชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาอุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ อำเภอศรีเทพ

จังหวัดเพชรบูรณ์. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

นาถวิมล วาดสันนัถ. (2545). *รายงานการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การตลาดแหล่งท่องเที่ยวเมือง*

ประวัติศาสตร์เชิงแสง จังหวัดเชียงราย. ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย

เชียงใหม่.

ปวีณา ทองบุญยัง. (2555). *รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์*

ชุมชนบ้านบาก ตำบลบ้านบาก อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร. มหาวิทยาลัย-

อุบลราชธานี.

วีระศักดิ์ สมยานะ. (2554). *การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดย*

ชุมชน จังหวัดเชียงใหม่. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.).

อิราวัฒน์ ชมระกา (2550). *รายงานการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการตลาดการ*

ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตตำบลฝายหลวง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์.

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

